venelaste ähvardustest mõjutamata. Veel samal päeval saatis ta Bengt Hornile kirja, milles palus kindlat vastust abiväe tuleku suhtes, et seada selle järele oma talitamisviisi. Kahjuks ei saanud Horn seda soovi täita, kuna tal endalgi puudus õige ülevaade olukorrast. Kuid nüüd oli Fleming asja kaalunud ning otsustanud kõigest hoolimata jätkata vastupanu vaenlase üldrünnakuni.

Vahepeal oli sõjaõnn peaaegu igal pool pööranud venelastele selja. Augusti ja septembri jooksul puhastasid Lejonhufvud ja Gustav Horn nendest Soome ja Ingeri. Piiratud oli veel Pähkinalinna, kuid selle tugeva kindluse saatus ei põhjustanud kartusi. Riiat ründav peavägi ei olnud saavutanud midagi mainimisväärset ning mõtles juba taganemisele. Ka vene laagrites Tartu all ei olnud olukord hiilgav. Vangide ja ülejooksikute teadetel valitses seal puudus toiduainetest, eriti leivast. Tartumaalt ei olnud peaaegu midagi saada, kaasatoodud tagavarad olid söödud ning järelevedu Venemaalt võis olla ainult väga puudulikult organiseeritud. Ka möllasid sõdurite hulgas mitmesugused taudid.

Juba septembri lõpul liikusid jutud Trubetskoile saabunud tsaari käsust asuda koduteele. Nende juttude tõelisuses võib kahelda, vaevalt võisid aga venelased, arvestades nende tolleaegset poolfeodaalset sõjalist korraldust, mõelda piiramise jätkamisele talveni.

Vene leeris valitsevast olukorrast oli Fleming täiesti teadlik, sest kogu piiramise aja tuli linna ülejooksikuid, peamiselt venelaste poolt vangistatud eesti talupoegi ja rootsi sõdureid, viimased veel 2. ja 4. oktoobril. Sellegipärast pidas ta olukorda niivõrd ähvardavaks, et astus omal algatusel oktoobri algul venelastega läbirääkimistesse, mis küll esialgu jäid tulemusteta.

Olles Flemingi kirjade kaudu teadlik Tartu halvast olukorrast, üritas Bengt Horn, ära ootamata Gustav Horni tulekut, veelkord selle abistamist. Umbes 1000 mehega õnnestus tal läheneda Tallinna teed mööda Tartule ligi penikoorma kauguseni, kuid pidi siis vaenlase suure ülekaalu ees tõmbuma tagasi Laiusele.

Horn kavatses mõne päeva pärast korrata oma katset, mis jäi aga teostamata. Nimelt saabus Flemingilt 3. oktoobril saadetud kiri, milles ta teatas läbirääkimiste alustamisest venelastega ning et viimased kavatsevat pärast Tartu vallutamist marssida Tallinna või Pärnu vastu.

Tõeliselt jäid läbirääkimised, nagu eelpool mainitud, alguses tagajärjetuks, kuid varsti pidas Fleming end sunnituks alustada neid uuesti. Seekord lõppesid need 12. oktoobril kapitulatsiooni sõlmimisega.

Kapitulatsiooni tingimused olid rootslastele võrdlemisi soodsad. Garnisonil ja kõigil muil soovijail lubati vabalt lahkuda linnast kogu

Tartu VI, lk. 222